

Tirgus apskats

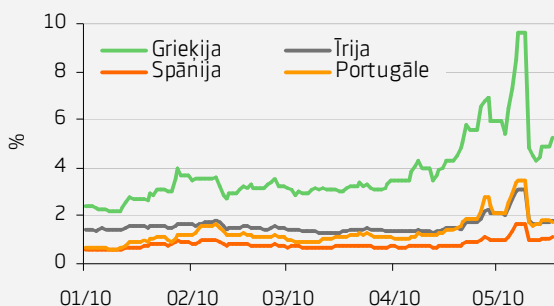
2010. gada 10.-16. maijs

Nedēļa finanšu tirgos sākās ar eiforiju, jo agri pirmdienas rītā tika panākta vienošanās par palīdzības pasākumiem Grieķijai aizdevumu veidā no Eiropas valstīm. Akciju indeksi visā pasaulē pieauga, sasniedzot dienas laika pieauguma rekordus (piemēram, *DJ STOXX 50* par 10,35%, *S&P 500* - par 4,4%). Uz nedēļas beigām tirgus dalībnieku optimisms saļodzījās, jo galvenā uzmanība atkal tika pievērsta Portugāles, Grieķijas, Spānijas un Īrijas ilgtermiņa finanšu problēmām, un lielas tirgus kapitalizācijas Eiropas uzņēmumu akciju indekss piektdien kritās par 4,7%.

Eiropas valstu aizdevumu plāna 750 miljardu eiro apjomā nolūks ir ierobežot ne tikai Grieķijas, bet arī citu valstu, kurās ir valsts parāda problēmas — Portugāles, Spānijas, Īrijas un Itālijas — obligāciju ienesīgumu pieaugumu. Obligāciju ienesīgumu pieaugums apdraudēja šo valstu spējas pārfinansēt savus parādus finanšu tirgos par saprātīgām izmaksām un samazināt to fiskālos deficītus. **Sākotnēji tirgu dalībniekus pozitīvi pārsteidza aizdevuma apjoms, taču nedēļas gaitā optimisms sāka gaist, jo uzmanību sāka pievērst Grieķijas un citu līdzīgo problēmu skarto (gan ne tik lielā apmērā) valstu ilgtermiņa maksāspējas problēmām.** *Deutsche Bank* izpilddirektors Jozefs Akermans (Josef Ackermann) pielēja eļļu ugunij, paziņojot, ka Grieķija var nebūt spējīga apmaksāt savu valsts parādu pilnā apmērā. Tirgus dalībnieki arī apšaubīja problēmu skarto valstu spējas atjaunot savu konkurētspēju attiecībā pret ekonomiski spēcīgākajām Eiropas valstīm, izmantojot sāpīgo iekšējo devalvāciju (deflāciju). Tomēr aizdevuma apstiprināšana vismaz panāca to, ka samazinājās problēmu mocīto valstu valdību obligāciju ienesīguma pārsniegums, salīdzinot ar Vācijas valdības obligācijām, kas tiek uzskatītas par vienām no drošākajām (1. attēls).

Nestabilitāte finanšu tirgos ir tikai pierādījusi to, cik svarīgi ir nokārtot eirozonas valstu valsts budžetu problēmas pēc iespējas ātrāk. Eirozonas dalībvalstis ir apliecinājušas apņemšanos pastiprināt finanšu konsolidēšanas pasākumus. Pagājušā nedēļā Spānija paziņoja par jauniem taupības pasākumiem, kam vajadzētu palīdzēt valstij samazināt budžeta deficītu līdz 3% līmenim līdz 2013. gadam. Pasākumus ietilpst algu samazināšana valsts sektorā, pensiju iesaldēšana u.c. Izmaksu samazināšanas pasākumi neapšaubāmi palīdz uzlabot valsts konkurētspēju kopumā, un tādēļ šādi pasākumi tirgus dalībniekiem šķiet pozitīvāki nekā nodokļu palielināšana. Nākotnē, visticamāk, liela uzmanība tiks pievērsta tam, kā Spānija un problēmu ziņā tai līdzīgās valstis veiks strukturālas reformas, kas palīdzētu veikt tik vajadzīgos algu samazinājumus arī privātajā sektorā. Šis jautājums īpaši aktuāls Grieķijai, kuras fiskālās konsolidācijas plāns tika uzņemts ar skepsi, jo pasākumi bija galvenokārt vērsti uz ieņēmumu palielināšanu.

1. attēls. 10 gadu valdību obligāciju ienesīguma pārsniegums, salīdzinot ar Vācijas obligācijām, samazinājās pēc palīdzības pasākumu apstiprināšanas

Kaut arī pēc palīdzības pasākumu apstiprināšanas eiro vērtība nedaudz pieauga, jau drīz pēc tam eiro maiņas kurss pret citām nozīmīgākajām valūtām atkal sāka kristies un nedēļas beigās sasniedza zemāko līmeni pret ASV dolāru vairāk nekā četrus gadus laikā (1,23). Eiro vājumu nosaka daudzi dažādi faktori. **Ironiski, ka investori, iespējams, pārdeva Eiropas obligācijas un akcijas tādēļ, ka bažījās par pieauguma tempa samazināšanos, kas notiks papildu taupības pasākumu rezultātā, kaut arī tai pašā laikā šo pasākumu mērķis taču bija atjaunot optimismu finanšu tirgos.** Tāpat pastāv bažas par varbūtējo negatīvo efektu, ko finanšu sektorā izraisītu iespējamā Grieķijas valsts parāda pārstrukturēšana. Eirozonas sadalīšanās iespēja nav pilnībā pazudusi no investoru bažu saraksta, jo Grieķijas un citu valstu spēja sekmīgi veikt sāpīgo izmaksu samazināšanas procesu tiek apšaubīta. Uzskatām, ka Grieķijai būs visgrūtāk samazināt izdevumus un algas, taču tās izstāšanās no eirozonas joprojām ir ļoti maz ticama.

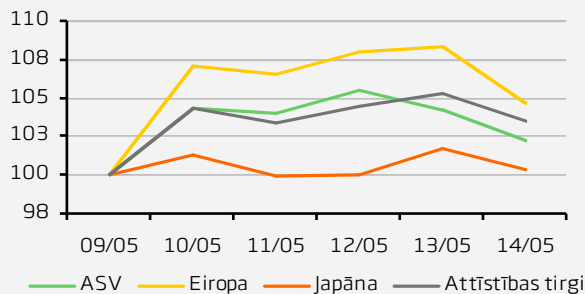
Kaut arī ekonomikas datus pilnībā aizēnoja tirgus dalībnieku reakcija uz palīdzības pasākumu apstiprināšanu eirozonā, pagājušā nedēļā lielākā daļa publiskoto datu patiesībā bijuši pozitīvi, apliecinot, ka turpinās ekonomikas atveseļošanās. Pagājušā nedēļā vairākās Eiropas valstīs tika paziņotas sākotnējās aplēses par ekonomikas pieaugumu pirmajā ceturksnī. Eirozonā IKP pieaugums bijis 0,2% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, kurā pieauguma nebija. Reģiona ekonomikas pieaugums kopš pagājušā gada pirmā ceturkšņa ir bijis 0,5%. Iespējams, ka ekonomikas aktivitāti negatīvi ietekmēja bargā ziema, tādējādi ir iemesls cerēt uz daudz labāku ekonomikas pieauguma tempu otrajā ceturksnī. Vājākais eiro gan, visticamāk, būs negatīvi ietekmējošs faktors. Tas vislabāk redzams bija Vācijas datus; Vācijas ekonomikas pieaugums 1. ceturksnī sasniedzis 0,2%, bet salīdzinājumā ar to pašu laika posmu pirms gada pieaugums bijis 1,6%.

Arī ASV ekonomikas dati bijuši pozitīvi. Mazumtirdzniecības apjoms aprīlī salīdzinājumā ar martu pieaudzis par 0,4%, liecinot par privātā patēriņa uzlabošanu. Rūpnieciskās ražošanas apjoms arī pieaudzis par 0,8% salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi. ASV Mazo uzņēmumu apvienības (*National Federation of Independent Business*) pētījums par mazajiem uzņēmumiem ļauj domāt, ka arī mazo uzņēmumu sektorā atgūšanās sāk uzņemt tempu. Vismaz īstermiņa prognozes par ASV ekonomiku joprojām saglabājas labas, jo ražotājiem vēl ir jāpalielina ražošanas apjomi, jo krājumu attiecība pret pārdošanas apjomiem ir samazinājusies tuvu vēsturiski zemākajiem līmeņiem (2. attēls).

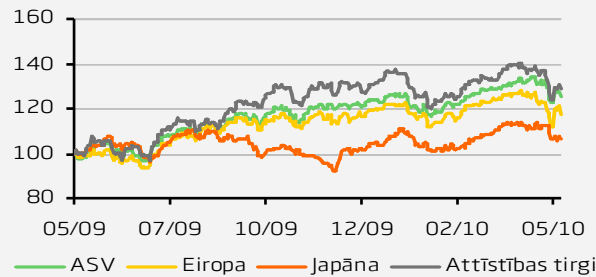
2. attēls. Krājumu attiecība pret pārdošanas apjomiem ASV uzņēmumos samazinājusies gandrīz līdz vēsturiski zemākajiem līmeņiem, tādējādi iespējama ražošanas apjomu palielināšanās

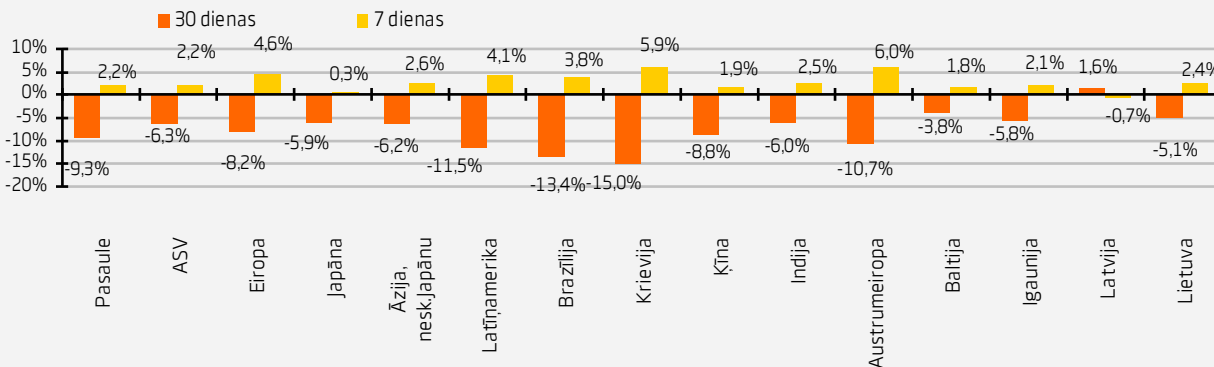
3. attēls. Akciju tirgi pagājušā nedēļā

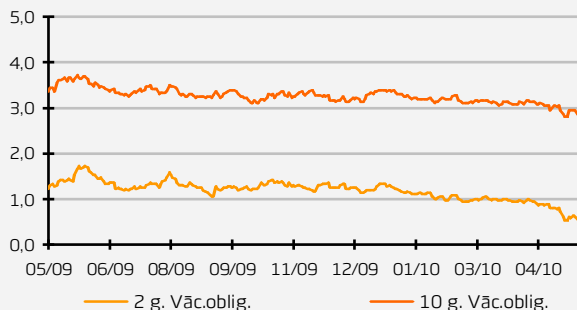
4. attēls. Akciju tirgi pagājušos 12 mēnešos

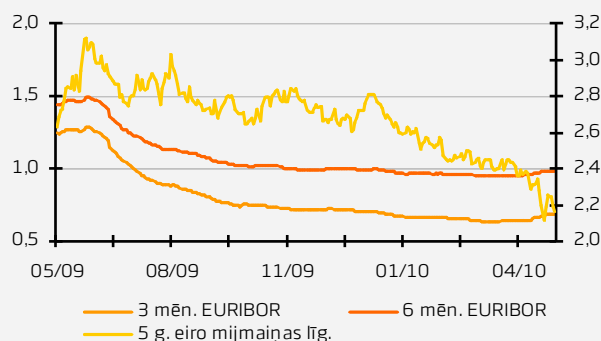
5. attēls. Akciju tirgu rezultāti¹

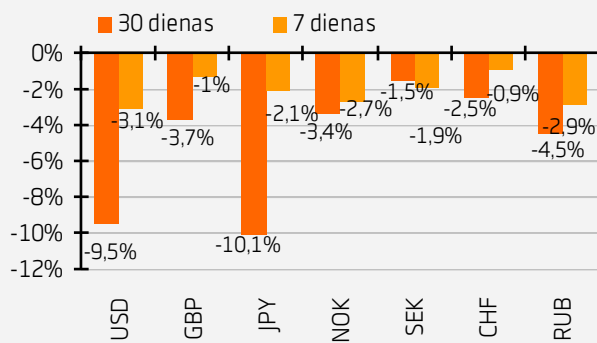
6. attēls. Vācijas valsts obligāciju ienesīgums

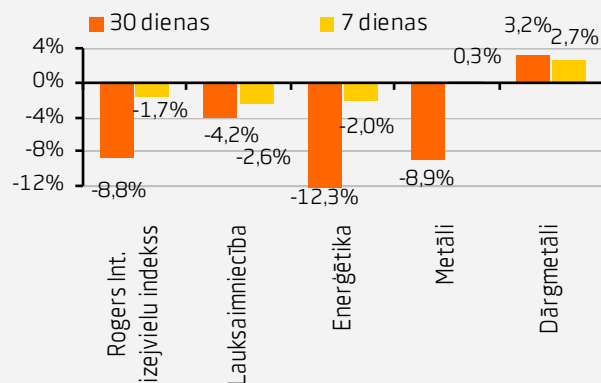
7. attēls. EURIBOR likmes pagājušos 12 mēnešos

8. attēls. EUR kurss pret noteiktām valūtām

9. attēls. Izejvielu indeksu rezultāti

Diagrammu avots: *Bloomberg* (ja nav norādīts cits)

Piezīme: visi ienesīgumi izteikti attiecīgo indeksu valūtās, ja nav norādīts citādi.

Atruna:

Šo apskatu ir sagatavojuši Baltijas investīciju centra analītiķi no Swedbank AS Igaunijā, AS Swedbank Latvijā un AB Bankas Swedbank Lietuvā (turpmāk tekstā minētās bankas un to daļas vai filiāles kopā saukti „Swedbank Baltijas grupa”). Apskatā izteikti viedokļi var atšķirties no citu Swedbank Baltijas grupas darbinieku izteiktajiem viedokļiem. Šis apskats balstīts uz publiski pieejamu informāciju, kas tiek uzskatīta par uzticamu un atspoguļo analītiķu personīgo un profesionālo viedokli par šādu informāciju. Apskats atspoguļo analītiķu izpratni par attiecīgo informāciju apskata sagatavošanas brīdī, un apstākļu maiņās dēļ šī izpratne var mainīties. Šis apskats ir sagatavots, izmantojot analītiķu labākās prasmes, un pēc visas viņu rīcībā esošās informācijas šis apskats ir pareizs un precīzs, taču neviena Swedbank Baltijas grupas sabiedrība, nedz arī to vadītāji vai darbinieki nav atbildīgi, ja apskatā minētie apstākļi izrādījušies nepareizi vai neprecīzi. Šis apskats ir tikai informatīvs. Šo apskatu nekādā veidā nevar uzskatīt par solījumu vai garantiju no Swedbank Baltijas grupas, tās sabiedrību vadītāju vai darbinieku puses, ka apskatā aprakstītie apstākļi patiešām piepildīsies vai ka prognozes izrādīsies patiesas. Šo apskatu nevar interpretēt kā ieteikumu ieguldīt vērtspapīros, noslēgt finanšu darījumus vai rīkoties kādā citā veidā. Swedbank Baltijas grupa, tās sabiedrību vadītāji un darbinieki nav atbildīgi par jebkādiem zaudējumiem, kas apskata lietotājam var rasties, uzticoties tajā sniegtajai informācijai. JA ESAT IZLĒMUŠI RĪKOTIES, PAMATOJOTIES UZ ŠO APSKATU, JŪSU PIENĀKUMS IR PĀRBAUDĪT UN IZVĒRTĒT ATTIECĪGĀS DARBĪBAS EKONOMISKO PAMATOTĪBU UN IESPĒJAMOS SAISTĪTOS RĪSKUS.

¹ Grafikā attēloti attiecīgā reģiona MSCI indeksa rezultāti, kas izteikti ASV dolāros, izņemot Austrumeiropas akcijas (DJ Stoxx EU Enlarged) un Baltijas valstu akcijas (OMX indeksi)